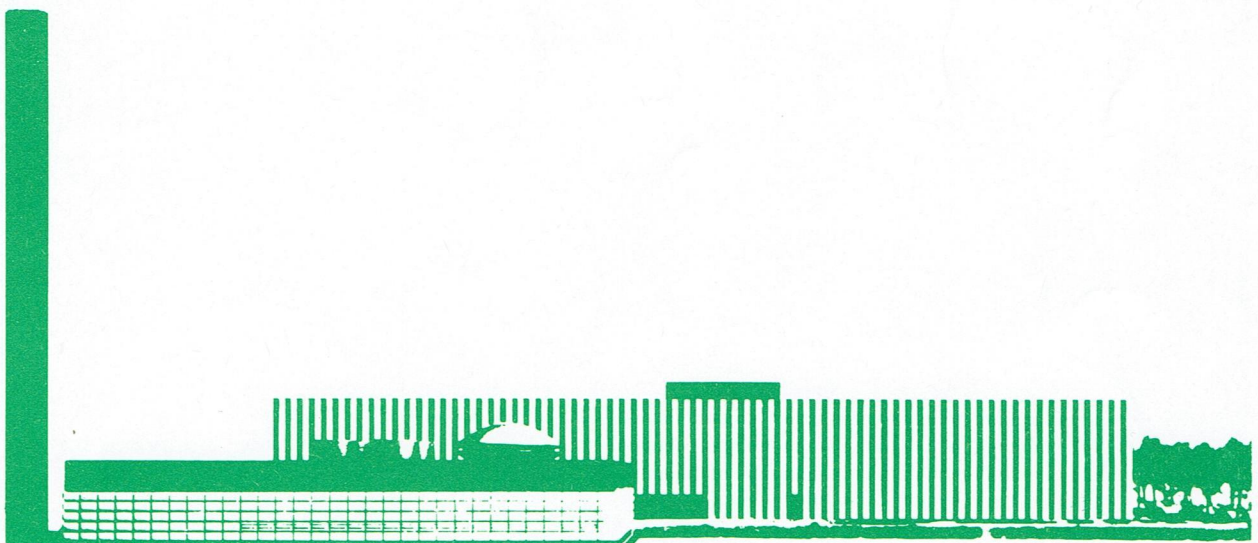


REGNSKAB OG BERETNING 1978/79



I/S Datacentralen af 1959

Datacentralen er et interessentskab, hvor interessenterne er den danske stat, Københavns og Frederiksberg kommuner, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen i Danmark.

Datacentralen har overfor interessenterne til formål at rådgive og yde bistand i edb spørgsmål. Dette udføres i form af generel konsultativ rådgivning og ved bistand til og gennemførelse af udvikling og drift af konkrete edb-systemer.

Opgaverne udføres i tæt samarbejde med centralens brugere, og driftsafvikling finder sted i cen-

tralens servicecentre eller på anlæg opstillet hos brugerne.

Centralen løser i begrænset omfang opgaver for brugere uden for interessenternes kreds både inden for og uden for landets grænser.

Medarbejderstaben er for tiden ca. 1.100 personer, der hovedsageligt er beskæftiget i centralens afdelinger i Valby og Birkerød.

Opgaveudviklingen

Datacentralen har også i det forløbne år medvirket ved løsningen af en lang række større og mindre edb-opgaver primært i forbindelse med det offentlige administration.

Arbejdet har udover nyudvikling og driftsafvikling bestået i at foretage ændringer og omlægninger af allerede eksisterende opgaver.

Blandt de i årets løb nyudviklede opgaver kan nævnes

- det fælles lagerstyringsystem for forsvaret (MILLAG) er iværksat planmæssigt. Samtidig hermed er der påbegyndt en driftsmæssig samkøring af lagerstyringsystemet med andre forsvarsystemer,
- en modernisering af CPR-systemet er gennemført, og der anvendes nu pladelagre i stedet for magnetbånd. Dette har muliggjort, at man har kunnet indføre daglige ajourføringer, hvilket giver et bedre grundlag for anvendelse af systemet,
- for justitsministeriet er et kriminalregistersystem iværksat med direkte ajourføring og forespørgselsmulighed fra politiets terminalsystem,

- systemet CRAM blev igangsat for Arbejdsdirektoratet 1. januar 1979. Systemet danner grundlag for bl.a. Danmarks Statistiks udarbejdelse af arbejdsmarkedsstatistikker,
- børnebidragssystemet for Københavns Kommune er i årets løb udvidet med et dataindsamlings- og forespørgselsystem baseret på anvendelse af terminaler,
- for toldvæsenet er der udviklet et teledataindsamlingsystem vedrørende virksomhedsregisteret. Endvidere er eksportsystemet, der bl.a. danner grundlag for udarbejdelsen af udenrigshandelsstatistikker, iværksat,
- første fase af et terminalsystem til lokalisering og udlån af litteratur er etableret for Danmarks tekniske Bibliotek,
- statsskattedirektoratets ligningssystem er udvidet med oplysninger om renter af indestående i banker og sparekasser samt renter af obligationer.

Driftsformer

Valg af driftsform for et edb-system bør ske efter vurdering ud fra økonomiske, sikkerhedsmæssige, organisatoriske og administrative hensyn med henblik på at opnå den bedst mulige udnyttelse af systemet.

Disse overvejelser spiller i dag i højere grad en rolle bl.a. som følge af, at den tekniske udvikling har medført valgmuligheder inden for et meget bredt sortiment af maskinel. Hertil kommer edb-anlæggenes faldende pris, øgede kapacitet og dermed øgede anvendelsesmuligheder.

Mulighed for øget anvendelse af terminaler og kommunikationsstyr åbner således for andre former for driftsafvikling end den tidligere traditionelt valgte, hvor datakraften primært blev leveret af et stort centralt placeret edb-anlæg.

Ved etablering af nye edb-systemer ser Datacentralen det som en primær opgave at sikre, at vurderingen af systemets driftsform foretages i samarbejde med brugeren på et så tidligt stadie i systemudviklingsprocessen som muligt.

EDB-journalisering

På området decentral databehandling har Datacentralen udviklet et antal enkeltstående systemer, der med minidatamat og programmer overdrages til brugeren som nøglefærdige systemer.

Som et eksempel kan nævnes, at centralen i samarbejde med Administrationsdepartementet har udviklet et journalsystem, der i første række vil blive tilbudt ministerier og statslige institutioner. Systemet er på nuværende tidspunkt afprøvet i et enkelt ministerium. Det er tilstræbt, at systemet også kan finde anvendelse uden for det statslige område.

Systemet er opbygget som et rammesystem, hvor der er mulighed for tilpasning af systemet til den enkelte institutions behov.

Selve systemet vil give institutionerne en række fordele, bl.a. forbedret og hurtigere sagsbehandling, forbedret ledelseskontrol i forbindelse med sagsudviklingen samt mindre tidsforbrug for såvel sagsbehandlere som journalmedarbejdere.

De første statslige journaler forventes at overgå til brug af edb-journalsystemet i løbet af 1980.

Resultatet af disse vurderinger har i en række tilfælde ført til, at flere mindre eller mellemstore systemer er løst ved anvendelse af minidatamater. Nogle af disse systemer løses ved en kombineret anvendelse af lokale minidatamater og store centrale anlæg. Minierne er ofte placeret i brugerens regie, hvor selve driftsafviklingen normalt vil foregå uden Datacentralens medvirken. Såfremt en bruger ikke selv ønsker at forestå driftsafviklingen, kan edb-anlægget i stedet installeres på Datacentralen, eller centralen kan påtage sig driftsafviklingen i brugerregie.

Driftsformer i lighed med de foran nævnte eller andre kombinationer forventes fremover at blive mere og mere almindelige ved Datacentralens medvirken i løsningen af administrative edb-opgaver.

Dette vil øge kravene til en kvalificeret rådgivning og fleksibilitet, og samtidig øge samarbejdet mellem brugerne og Datacentralen.

Datacentralen betragter edb-journalisering som en opgavetype, der normalt løses bedst ved anvendelse af minidatamater, der er opstillet hos brugeren af systemet. Derfor har centralen vurderet maskinel fra forskellige leverandører af minidatamatudstyr.

Ved det endelige valg af maskinleverandør fandt centralen det hensigtsmæssigt at basere journalsystemet på edb-udstyr fra det daværende firma Regnecentralen, hvorfor leveranceforhandlingerne alene blev videreført med dette firma.

Forhandlingerne er siden blevet genoptaget med det nu rekonstruerede A/S Regnecentralen af 1979 og har resulteret i indgåelse af en rammeaftale. Brugen af RC-8000 minidatamaten som maskinel til journalsystemerne inden for det offentlige område vil antagelig kunne danne forbillede for fremtidige tilsvarende samarbejdsprojekter med dansk edb-industri.

Udviklingen i den centrale maskinkapacitet

I perioden fra oktober 1975 til september 1979 er der sket en kraftig udvidelse af Datacentralens maskinkapacitet. Således er kapaciteten for centralenhederne steget med ca. 225% og for pladelagrene med næsten 300%. Antallet af medarbejdere er i samme periode kun vokset med knap 20%.

Denne udvikling har fundet sted, uden at der er sket væsentlige ændringer i centralens omkostningsstruktur, idet maskinleje plus afskrivninger på købte anlæg igennem hele perioden konstant har udgjort ca. 30% af centralens omkostninger. Lønudgiften har i perioden andraget omkring 55% af omkostningerne.

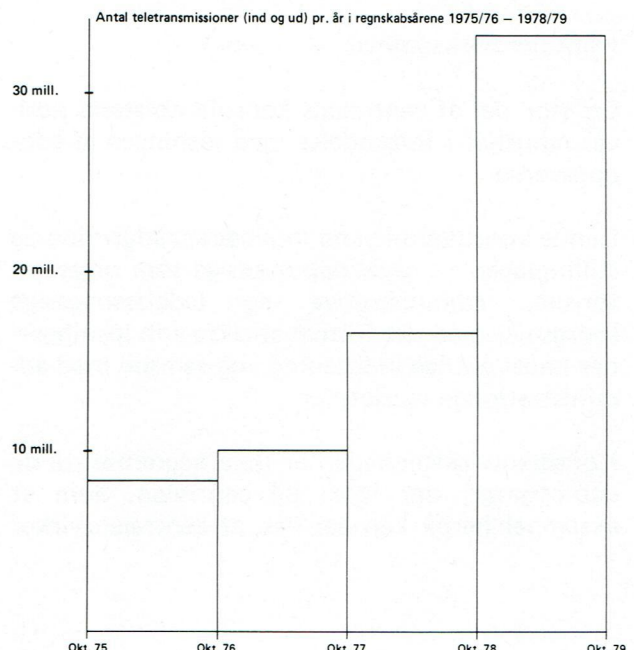
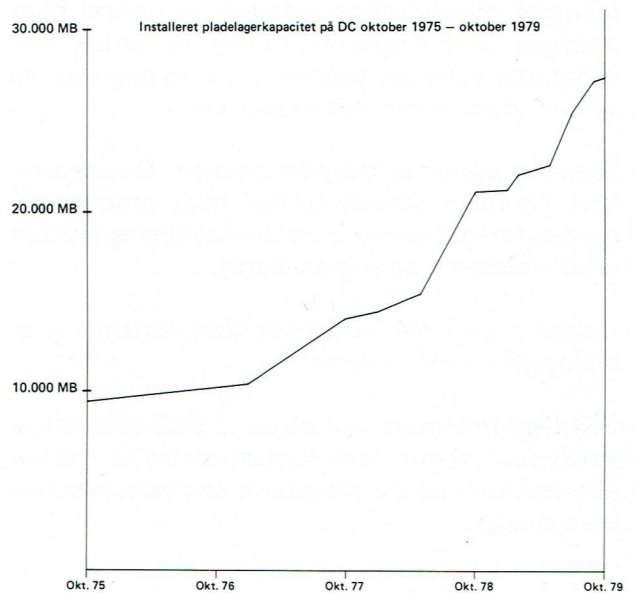
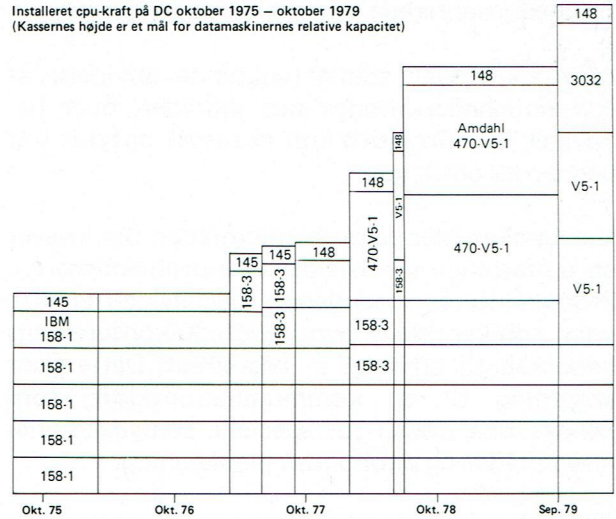
I samme periode er antallet af transmissioner mellem terminaler opstillet hos brugerne af Datacentralen og de centralt placerede edb-anlæg mere end firedoblet.

Datacentralens omsætning er i perioden steget med ca. 40% i løbende priser. Der er således stillet en væsentlig større kapacitet og produktion til disposition for brugerne uden en tilsvarende forhøjelse af brugernes udgifter til Datacentralen.

Udviklingen i retning af at omlægge eksisterende gruppekørselssystemer til systemer med terminaladgang til registrene – og at nye opgaver etableres som terminalbaserede systemer – forventes at fortsætte med uformindsket styrke i de kommende år.

Datacentralen forventer, at denne udvikling kan gennemføres på samme gunstige økonomiske vilkår for brugerne som hidtil. Der forventes således en fortsat forbedring i forholdet mellem pris og ydelse for edb-anlæg, og centralen vil udnytte denne udvikling til en fortsat rationalisering af sine aktiviteter.

Installeret cpu-kraft på DC oktober 1975 – oktober 1979
(Kassernes højde er et mål for datamaskinernes relative kapacitet)



Problemløsende programmeringsystemer

På trods af den stadigt voksende udvidelse af edb-muligheder, findes der områder, hvor behovene for edb hidtil kun er blevet opfyldt i et begrænset omfang.

Her tænkes især på problemområder, der kræver en omfattende specialviden hos problemløseren. Problemløseren med denne specialviden er ofte uden edb-kendskab, hvorimod edb-konsulentens kendskab til området er begrænset. Dette giver anledning til en kommunikationskløft, som kendes bl.a. inden for specielle statistiske analyseområder og økonomisk planlægning.

Denne kommunikationskløft er ved at blive lukket af de moderne problemløsende programmeringsystemer. Disse systemer er i stand til at modtage problemspecifikationer og ordrer i et sprog, der benytter problemløserens begreber og syntax, snarere end edb-eksperternes.

Sådanne systemer tilbydes gennem Datacentralens Terminal Service (DTS), hvor problemløsningen foregår gennem en direkte dialog mellem problemløseren og edb-anlægget.

Datacentralen har installeret flere sådanne problemløsende systemer.

Først og fremmest skal peges på SAS (Statistical Analysis System), som kan anvendes til næsten alle forekommende statistiske analyser, tests og beregninger.

Konsulentvirksomhed

En stor del af centralens konsulentbistand udøves naturligt i forbindelse med løsningen af edb-opgaverne.

Denne konsulentbistand indebærer rådgivning og stillingtagen til såvel edb-mæssige som organisatoriske, administrative og ledelsesmæssige spørgsmål med det formål at sikre edb-løsningernes bedst mulige indpasning i og samspil med administrationen iøvrigt.

Konsulentvirksomheden er ikke begrænset til de edb-opgaver, der løses på centralen. Som et eksempel herpå kan nævnes, at centralen virker

Blandt opgaver, hvor SAS har været anvendt, skal nævnes statistisk analyse af information om patientbehandling, med henblik på vurdering af forskellige behandlingsmetoders effektivitet.

En anden opgave er analyse af historiske data med henblik på fastlæggelse af priselasticiteter.

Til løsning af opgaver inden for økonomisk planlægning anvendes systemet SIMPLAN.

Dette er også opbygget til aktiv dialog med edb-anlægget, men anvender økonomens sprog, hvor SAS anvender statistikerens. SIMPLAN anvendes bl.a. til simulering af konsekvenserne af alternative produktionsbudgetter eller finansieringsplaner.

Både SAS og SIMPLAN er omfattende systemer med et højt indhold af edb-mæssig og problemfaglig ekspertise, og har begge krævet adskillige mand-års udvikling. Ved at gøre dem tilgængelige som standardprogrammer for en stor kreds af brugere, kan den enkelte brugers udgifter minimeres. De problemløsende systemer udnytter stordriftens fordele på programmelområdet.

som konsulent i forbindelse med anskaffelse af edb-udstyr og vedrørende tekstbehandlings- og ordbehandlingssystemer.

Denne selvstændige konsulentvirksomhed udøves også vedrørende administrative og organisatoriske spørgsmål.

Konsulentaktiviteterne har et tiltagende omfang – en udvikling som centralen er indstillet på at fortsætte i de nærmeste år for herigennem at kunne leve op til behovet for en alsidig service til centralens brugere.

Internationale aktiviteter

Datacentralen har gennem flere år og i stigende omfang deltaget i løsning af opgaver på internationalt plan. Som eksempler herpå kan nævnes samarbejde med EF-kommissionen, United Nations Development Programme og nationale regeringsadministrationer.

Disse opgaver er hidtil udført udelukkende på opfordring fra kunderne.

Centralen føler det naturligt at gøre en aktiv indsats på dette område, således at centralen selvstændigt eller i samarbejde med andre danske og udenlandske konsulentfirmaer også kan opsøge projekter, hvor centralens know-how kan udnyttes.

Denne linie forventes opretholdt og aktivitetsniveauet udbygget i de følgende år.

De internationale aktiviteter har som nævnt udgangspunkt i ønsket om at bidrage til salget af dansk know-how, hvilket samtidig vil være med til at udbygge Datacentralens kompetence yderligere, til glæde for centralens hjemlige brugere.

De ydelser, der tilbydes internationalt, er f.eks.:

- Konsulentassistance
- Rådgivning i edb-spørgsmål
- Informations analyse
- Forstudier
- Tilbudsindhentning
- Uddannelse
- Projektledelse
- Systemarbejde
- Programmering
- Kørsel af edb-opgaver

Arbejdsmetoder

Datacentralens programmeringsfunktion har gennem nogle år i et vist omfang gjort brug af interaktiv programudvikling under anvendelse af systemet Time Sharing Option (TSO).

Anvendelsen af interaktiv programmering giver en række fordele i forbindelse med programmørernes arbejde. Herunder kan nævnes:

- hurtig og direkte adgang til maskinkraft
- ét problem kan færdigbehandles ad gangen
- faciliteter, som letter fejlfinding
- hurtig udvikling af hjælpeprogrammer.

Erfaringerne på Datacentralen viser, at tidsforbruget for de funktioner, som udføres af programmørerne, i gennemsnit reduceres med ca. 15% ved anvendelse af interaktiv programmering. Den kalendertid, som medgår til udviklingen af et program, nedsættes i et omfang, der varierer en del fra tilfælde til tilfælde, men som i gennemsnit synes at nærme sig en halvering.

Ovenstående kvantificering er baseret på en sammenligning mellem det faktiske forløb ved anvendelse af interaktiv programmering, og et skøn over hvordan arbejdet ville være forløbet ved den traditionelle metode, som indebærer anvendelse af kodningsark og hulkort.

Den forløbne tid har vist, at andre fordele, som er meget vanskelige at sætte tal på, er realiseret. I en række situationer har hurtig og intensiv adgang til maskinkraften via terminalerne betydet bortfald eller reduktion af overarbejde. Anvendelse af interaktiv programmering betragtes desuden normalt af medarbejderne som en forbedring af arbejdsvilkårene.

I de kommende år søges terminalantallet øget, således at alle programmører fuldt ud kan drage fordel af denne arbejdsmetode, samtidig med at centralen vil implementere nye ressourcebesparende udviklingshjælpeværktøjer.

Datacentralens undervisningsvirksomhed

Centralens brugerundervisning omfatter en række kursusmoduler, som er nærmere beskrevet i et program, der udsendes til samtlige brugere. I stadig stigende grad suppleres denne undervisning med særlige kurser for enkelte brugere tilpasset disse brugeres aktuelle behov.

Som et eksempel på dette kan nævnes, at der i efteråret 1978 har været afholdt et 3 dages internatkursus for Forsvarskommandoen, hvor hovedtemaerne var den offentlige forvaltnings brug af edb, langtidspanlægning, alternative former for edb-kapacitet, samt brugerens rolle både i forbindelse med beslutningen om at indføre edb og ved gennemførelsen af det besluttede edb-projekt.

Denne kursusmodel tænkes tilbudt ledere hos andre af centralens brugere.

Som et andet eksempel nævnes, at Datacentralen i efteråret 1979 i samarbejde med rigsrevisionen har arrangeret kurset "Auditing and Control". Kurset er leveret af Control Data Institute og med den amerikanske ekspert Javier Kuong som forelæser.

På kurset har deltaget ledere såvel fra brugerne som fra centralen. Kurset har været belagt med afgift svarende til kostprisen. Lignende arrangementer vil blive forsøgt gennemført i fremtiden.

Der har i 1978/79 været afholdt ca. 35 kurser for brugere med i alt ca. 625 deltagere.

Den interne undervisning har været præget af den integration af planlægnings- og programmeringsfunktionerne, som blev påbegyndt i foråret 1978.

Den vigtigste undervisningsmæssige konsekvens heraf er, at medarbejderne i større omfang end tidligere får undervisning i emner, som traditionelt var forbeholdt andre faggrupper. Dette betyder en vækst i antallet af afholdte kurser, og af pladmæssige årsager har det derfor været nødvendigt at henlægge en del af centralens kursusvirksomhed til lokaler udenfor undervisningsafdelingen i Valby.

Den teknologiske udvikling stiller stadig større krav til medarbejdernes uddannelse, først og fremmest under hensyn til, at edb i stigende grad integreres i forvaltningen. Edb-udviklingen har i øvrigt i de seneste år rejst en række samfundsmæssige spørgsmål, f.eks. omkring arbejdsmiljø, sikkerhed m.v., som centralens medarbejdere bør have en grundlæggende indsigt i.

Blandt andet dette har medført, at nye kurser i stigende omfang afholdes af eksperter udefra i modsætning til tidligere, hvor centralens egne sagkyndige udviklede kurserne og forestod undervisningen. Samtidig modtager centralen og medarbejderne løbende impulser udefra, der kan forbedre såvel undervisningen som de i det daglige arbejde anvendte metoder.

Det forventes, at den betydelige vækst i den interne undervisning vil fortsætte i de kommende år.

Der har i 1978/79 været afholdt ca. 50 kurser for centralens medarbejdere med i alt ca. 1.800 deltagere.

Samarbejdet med registertilsynet

Den 1. januar 1979 trådte lov om offentlige myndigheders registre i kraft. Formålet med loven er at sikre, at offentlige myndigheders oprettelse og brug af registre med personoplysninger, hvortil der anvendes elektronisk databehandling, sker på en sådan måde, at den enkelte borgers retsbeskyttelse og integritet ikke krænkes.

For registre og registersystemer, der er taget i brug inden lovens ikrafttræden, får loven virkning fra 1. januar 1980. For de pågældende registre skulle der indsendes udkast til forskrifter om registrenes opbygning og drift, der opfylder lovens bestemmelser, til registertilsynet senest 6 måneder efter lovens ikrafttræden, d.v.s. senest den 1. juli 1979.

For at Datacentralen kunne assistere de af centralens brugere, der måtte ønske det, indledtes et nærmere samarbejde med registertilsynet i februar måned. Dette samarbejde var baseret dels

på lov om offentlige myndigheders registre dels på registertilsynets foreløbige vejledninger om udarbejdelse og fastsættelse af forskrifter og om forelæggelse af sager om oprettelse eller samkøring af registre.

Samarbejdet resulterede bl.a. i et kursus omfattende gennemgang af registerlovene samt udarbejdelse af forskrifter og sikkerhedsbestemmelser. Kurset blev afholdt for ca. 180 af Datacentralens brugere, samt ca. 190 af centralens medarbejdere.

Ved udgangen af marts måned indsendte Datacentralen til registertilsynet anmeldelse som edb-servicebureau med angivelse af opgaveområder, maskinkonfiguration m.m., samt oplysninger om sikkerhedsmæssige foranstaltninger. På grundlag af sidstnævnte oplysninger har registertilsynet og Datacentralen udarbejdet et sæt sikkerhedsforskrifter, der skal være gældende for alle opgaver, der køres på centralen.

Regnskabsprincipper

Regnskabet er udarbejdet efter de samme retningslinier som normalt anvendes for aktieselskaber i drift.

Omsætningen omfatter 1 års fakturering, der er afsluttet medio september 1979, og følger i øvrigt Datacentralens sædvanlige faktureringsperioder.

Alle udgifter er periodiseret pr. 30. september 1979, og således indeholder lønningerne fuld hensættelse til skyldige feriepenge samt øvrige lønomkostninger.

Driftsbeholdninger af blanketter er som hidtil ikke aktiverede.

Afskrivninger på de tekniske anlæg vedrørende ejendommen Retortvej er beregnet som 1/15 af

anskaffelsesværdien, dog 1/30 af årets anskaffelser. Almindelige maskiner og inventar afskrives efter de skattemæssige principper, medens edb-maskiner afskrives lineært på grundlag af en vurdering af den økonomiske levetid. I regnskabsåret 1978/79 er ekstraordinært afskrevet på edb-maskiner. Den bogførte værdi svarer herefter til en skønnet markedspris.

Aktiebeholdning er optaget til nominal værdi.

Fortjeneste/tab ved salg af maskiner og inventar overføres direkte til egenkapitalen.

Datacentralen beskattes som indkøbsforening, og skatten er beregnet ud fra reglerne for disse.

Regnskabsresultat for 1978/79

Datacentralen har haft en fortsat tilfredsstillende regnskabsmæssig udvikling i regnskabsåret 1978/79.

Omsætningen i det forløbne regnskabsår har været 270.1 mill. kr. mod 235.0 mill. kr. i 1977/78. Omsætningsstigningen på knap 15% består af en aktivitetsstigning på 12% og en forhøjelse af det gennemsnitlige prisniveau på 3%. Denne forhøjelse svarer til centralens merudgifter til takt- og dyrtidsregulering af lønninger i årets løb. Øvrige udgiftsstigninger har i lighed med tidligere år kunnet dækkes ind gennem produktivitetstigninger og det forbedrede forhold mellem pris og ydelse på edb-udstyr.

Aktivitetstigningen er i overensstemmelse med det for regnskabsåret budgetterede og svarer ligeledes til aktivitetsstigningen i regnskabsåret 1977/78.

Udgifterne i regnskabsåret har været 252.2 mill. kr. mod 221.5 i 1977/78 svarende til en stigning på knap 14%. I 1977/78 var udgiftsstigningen godt 13%. Udgiftsstigningen i 1978/79 var lidt mindre end budgetteret, og dette forhold har medvirket til, at driftsresultatet på 17.9 mill. kr. er bedre end budgetteret. Beløbet er overført til kapitalkonto, således at egenkapitalen ved udgangen af regnskabsåret andrager 113.7 mill. kr. af en total balance på 213.4 mill. kr.

Medarbejdertallet var ved regnskabsårets begyndelse 1.034 svarende til 964 fuldtidsstillinger. Pr. 30. september 1979 er de tilsvarende tal 1.098 og 1.025.

